

Studija slučaja: Pristup informacijama Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore (VDT) o procesuiranju 12 slučajeva kršenja ljudskih prava

Sažetak: Priložen je opis postupka na osnovu Zakona o pravu na pristup informacijama za dobijanje informacija od VDT o tome što je učinjeno da se procesuiraju 12 slučajeva kršenja ljudskih prava. Postupak je po zahtjevu Akcije za ljudska prava (HRA) započeo 12. maja 2010. i okončan posle skoro dvije godine, 12. aprila 2012, kada je VDT dostavilo djelimične odgovore. U međuvremenu, HRA je vodila upravni spor u kojem je Upravni sud presudio u korist njenog zahtjeva u maju 2011, što je doprinjelo da se godinu dana kasnije, posle dodatnih urgencija, dobiju djelimični odgovori na postavljena pitanja.

Opis postupka:

1. HRA je 12.05.2010. godine podnijela VDT zahtjev za pristup informacijama¹ u kojem su tražene informacije o procesuiranju, ili odustanku od procesuiranja slučajeva koji su opravdano uznemirili javnost Crne Gore:

- (1) fizičkog zlostavljanja pritvorenika ZIKS Spuž 2005. godine od strane pripadnika specijalne jedinice MUP-a Crne Gore;
- (2) prijetnji smrću istraživaču kršenja ljudskih prava Aleksandru Zekoviću, 2007. godine;
- (3) prebijanja pritvorenice ZIKS Spuž, Vladane Kljajić, 2008. godine;
- (4) navoda o mučenju pripadnika grupe SDA 1994. godine, koje je jedan od pripadnika grupe, Ibrahim Čikić, objavio i u knjizi "Gdje sunce ne grije" 2008. godine, zbog čega je krivično gonjen zbog klevete i tužen za naknadu štete;
- (5) ozbiljnih indicija o nezakonitoj primjeni mjera tajnog nadzora nad sudijama Višeg suda u Podgorici, koje su pojačane u toku suđenja zbog klevete novinaru Petru Komneniću koji je o tome pisao;
- (6) ubistva Duška Jovanovića;
- (7) napada na književnika Jevrema Brkovića i ubistva njegovog tjelohranitelja Srđana Vojičića;
- (8) prebijanja novinara Tufika Softića, koji je pisao o organizovanom kriminalu;
- (9) prebijanja novinara Mladena Stojovića, koji je u emisiji "Insajder" beogradske TV B92 govorio o djelovanju fudbalske mafije u Crnoj Gori;
- (10) navoda veterinarske inspektorke Mirjane Drašković o korupciji na visokom nivou u oblasti izdavanja dozvola za uvoz hrane u Crnu Goru, i koja je zbog toga godinu dana bila suspendovana s radnog mjesta;
- (11) prebijanja Aleksandra Pejanovića u pritvorskoj jedinici CB Podgorica, i
- (12) više prijava o zlostavljanju lica lišenih slobode u policijskoj anti-terorističkoj akciji "Orlov let".

¹ Zahtjev dostupan na linku: <http://www.hraction.org/wp-content/uploads/zahtjev-1205.pdf>

2. Od VDT-a je 1.10.2010. dobijeno rješenje kojim je navedeni zahtjev za pristup informacijama potpuno odbijen.² U obrazloženju je navedeno da zahtjev ne zadovoljava uslove navedene u Vodiču za pristup informacijama Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore, pa se pristup informaciji ne može ostvariti shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama već shodno Zakonu o krivičnom postupku, kojim je propisan način i postupak korišćenja prava na pristup dokazima i podacima u krivičnom postupku.
3. U žalbi koju je HRA na navedeno rješenje podnijela Ministarstvu pravde 8.10.2010.³ navedeno je da HRA nije zahtijevala pristup dokazima i spisima iz krivičnog postupka, već da su zahtijevane informacije kada su i koje istražne radnje sprovedene u odnosu na pomenute slučajeve, ima li napretka u pojedinim istragama i u kojoj fazi se nalaze pokrenuti postupci, tj. da li su oni uopšte predmet postupanja državnog tužilaštva. U žalbi je navedeno da javnost ima pravo da zna informacije o procesuiranju pomenutih slučajeva koji su izazvali pažnju javnosti, a da odbijanje zahtjeva od strane državnog tužilaštva ne doprinosi unapređenju povjerenja javnosti u rad pravosuđa, što je propisano kao jedan od ključnih ciljeva u Strategiji reforme pravosuđa Crne Gore.
4. Nakon što je HRA 3.11.2010. podnijela tužbu Upravnom sudu zbog ćutanja administracije – nedonošenja rješenja po žalbi protiv Ministarstva pravde, 24.11.2010. primili smo dopis iz Upravnog suda u kojem obavještavaju da je Ministarstvo pravde 22.10.2010. donijelo rješenje kojim je poništeno rješenje VDT-a i predmet vraćen na ponovni postupak.⁴ U rješenju Ministarstva pravde se navodi da VDT nije navelo potpune i jasne razloge za odbijanje zahtjeva HRA u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama, čime je počinjena povreda pravila postupka iz Zakona o opštem upravnom postupku.
5. Iako je Ministarstvo pravde, u navedenom rješenju, ukazalo na propuste i naložilo VDT-u donošenje novog, zakonitog rješenja, VDT je 29. 11. 2010. donijelo novo rješenje kojim se odbija zahtjev kojim su tražene informacije o 12 slučajeva kršenja ljudskih prava, pa je tako po drugi put cijeli zahtjev odbijen u potpunosti .
6. HRA je 13.12.2012. izjavila žalbu Ministarstvu pravde na navedeno rješenje VDT-a, u kojoj je ukazano na povredu pravila postupka i pogrešnu primjenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od strane VDT-a.
7. Ministarstvo pravde je 16.12.2010. odbilo žalbu HRA, navodeći da je žalba neosnovana. Bilo je to jedno od posljednjih rješenja koje je na kraju svog ministarskog mandata donio Miraš Radović.

² Rješenje dostupno na linku: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/rjesenje-vdt-0110.pdf>

³ Žalba dostupna na linku: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/zalba-min-pravde-0710.pdf>

⁴ Rješenje dostupno na linku: <http://www.hracion.org/wp-content/uploads/rjesenje-24-11-2010.pdf>.

8. Nakon što je HRA 9.2.2011. podnijela tužbu protiv navedenog rješenja Ministarstva pravde, kojom je osporena zakonitost rješenja zbog pogrešne primjene materijalnog prava u kojoj je istaknuto da nije bilo zakonskog osnova za obijanje zahtjeva, Upravni sud je 13.5.2011. donio presudu kojom je usvojena tužba Akcije za ljudska prava i poništeno rješenje Ministarstva pravde.
9. Kako je HRA, nakon donošenja presude, javnost obavijestila da još uvijek nije dobila niti jednu od traženih informacija, uprkos presudi Upravnog suda, Ministarstvo pravde je objavilo 10.11.2011. da je 1.6.2011. postupilo po presudi Upravnog suda tako što je donijelo novo rješenje i njime poništilo odluku VDT-a da potpuno odbije pristup svim traženim informacijama.
10. Kako ni do 27.12.2011. HRA nije primila ni tražene informacije, ni novo rješenje VDT, kao ni rješenje Ministarstva pravde, HRA je 27.12.2011. uputila dopis Ministarstvu pravde kao i VDT-u, od kojih je traženo dostavljanje ovih rješenja. Dodatno, od VDT je zatraženo hitno postupanje po rješenju.
11. Ministarstvo pravde je odgovorilo na navedeni dopis 19.1.2012. navodeći da je ispoštovana odluka Upravnog suda, kao i odredbe Zakona o opštem upravnom postupku, te da je predmetno rješenje u potrebnom broju primjeraka dostavljeno prvostepenom organu (VDT-u). U istom dopisu HRA je upućena da rješenje traži od VDT-a.
12. Iako je HRA već tražila predmetno rješenje od VDT-a (vidjeti korak 10), postupajući prema navedenom odgovoru Ministarstva pravde, 14.02.2012. je upućen dodatni zahtjev VDT-u, u kojem se traži dostavljanje predmetnog rješenja i hitno dostavljanje traženih informacija.
13. U radio emisiji 10. aprila 2012. izvršna direktorka HRA rekla je ministru pravde da VDT već dve godine i uprkos sudskoj odluci ne daje pristup informacijama od javnog interesa.
14. Konačno, 12. aprila 2012. putem e-maila primili smo od VDT djelimične odgovore na postavljena pitanja.